

**SECȚIA DE ȘTIINȚE
SOCIALE, ECONOMICE,
UMANISTE ȘI ARTE
A ACADEMIEI DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI**

bd. Ștefan cel Mare, 1
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova
tel: +(373 22) 27-21-07
Fax: +(373 22) 27-21-07
e-mail: sectia.sseua.asm@gmail.com

**SECTION OF SOCIALS,
ECONOMICS,
HUMANITIES SCIENCES
AND ARTS OF THE ACADEMY
OF SCIENCES OF MOLDOVA**

Ștefan cel Mare Ave, 1
MD-2001, Chisinau,
Republic of Moldova
tel: +(373 22) 27-21-07
Fax: +(373 22) 27-21-07
e-mail: sectia.sseua.asm@gmail.com

**AVIZUL BIROULUI SECȚIEI ȘTIINȚE SOCIALE, ECONOMICE,
UMANISTICE ȘI ARTE**

asupra raportului final al proiectului „Reziliența Republicii Moldova la situații de criză” 2024-2025, 23.70105.5107.07 Sporirea exportului principalelor produse agroalimentare din perspectiva consolidării rezilienței securității alimentare a Republicii Moldova, dr. hab. STRATAN Alexandru, Prioritatea Strategică IV. Provocări societale, Academia de Studii Economice a Moldovei, perfectat în baza audierii raportului științific anual al implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării la ședința Biroului Secției Științe Sociale, Economice, Umanistice și Arte a Academiei de Științe a Moldovei din 27 februarie 2026 și a concluziilor experților confidențiali

S-a discutat: Raportul final al proiectului „Reziliența Republicii Moldova la situații de criză” 2024-2025, conducătorul proiectului – dr. hab. STRATAN Alexandru.

S-a decis:

Luând în considerare dezbaterile din cadrul audierii publice și avizele experților, se aprobă următorul aviz consultativ asupra proiectului:

Proiectul este „**Aprobat**”, cu calificativul general „**Foarte bine**” (punctaj calculat – 30).

Calificative pe criterii:

I. Realizarea scopului și obiectivelor, exprimate prin rezultatele obținute:

Proiectul și-a propus evaluarea potențialului de export al principalelor produse agroalimentare din Republica Moldova, vizând consolidarea rezilienței securității alimentare în contextul riscurilor interne și externe. Rezultatele obținute demonstrează o atingere completă a scopului prin dezvoltarea unor instrumente analitice solide, cum ar fi modelul interconexiunilor dintre securitatea alimentară și export, indicele sintetic al rezilienței securității alimentare, matricea tridimensională care corelează practicile UE cu cele naționale, și un sistem de indicatori pentru evaluarea potențialului de export. Obiectivele, incluzând abordarea complexă a conceptului de securitate alimentară, identificarea criteriilor UE și elaborarea soluțiilor pentru sporirea exportului, au fost realizate prin acțiuni concrete: analize bibliometrice cu VOSviewer, modele econometrice de regresie multiplă, colectarea și validarea datelor din surse internaționale (FAO, World Bank), și construcția indicilor compoziți folosind software precum XLSTAT și R. Aceste rezultate au evoluat de la fundamentare conceptuală la evaluări empirice și recomandări practice. Proiectul a depășit așteptările prin crearea de obiecte de proprietate intelectuală. Astfel, scopul și obiectivele au fost atinse integral, cu un impact tehnic ridicat.

II. Diseminarea rezultatelor obținute (publicații, participarea la conferințe și expoziții):

Diseminarea rezultatelor a fost extinsă și de înaltă calitate. Proiectul a generat 24 de publicații, incluzând o monografie națională, trei capitole în monografii internaționale indexate

în SCOPUS și Web of Science, și 8 articole în reviste cu factor de impact. Calitatea este evidențiată prin indexări în baze de date prestigioase. Participarea la conferințe a inclus opt prezentări orale și șase postere la evenimente internaționale. Au fost organizate două mese rotunde naționale, iar rezultatele au fost expuse la trei expoziții internaționale, obținând trei medalii de argint și o diplomă de excelență. Platforme digitale precum site-ul „Agro export Moldova” și Zenodo au asigurat acces deschis.

III. Contribuția rezultatelor proiectului la soluționarea situației de criză și reziliența pe problema abordată:

Proiectul abordează direct crizele recente care afectează securitatea alimentară în Republica Moldova, o economie mică și deschisă dependentă de agricultură. Contribuția sa la reziliență se manifestă prin evaluarea interdependențelor dintre exporturi și securitatea alimentară, identificând riscuri precum volatilitatea prețurilor, dependența de importuri și impactul climatic. Rezultate cheie, cum ar fi indicele sintetic al rezilienței securității alimentare și setul de indicatori climatici, oferă instrumente pentru anticiparea și gestionarea crizelor, permițând ajustarea politicilor comerciale pentru echilibrarea cererii interne cu exporturile. Matricea tridimensională aliniază practicile naționale cu standardele UE (CAP, EFSCM), propunând soluții pentru corectarea neconcordanțelor, inclusiv prin instrumente comerciale. Recomandările promovează diversificarea piețelor, modernizarea infrastructurii și adoptarea tehnologiilor noi pentru reducerea vulnerabilităților climatice. Prin evaluarea beneficiilor și costurilor exporturilor asupra celor șase piloni ai securității alimentare, proiectul oferă un cadru pentru politici reziliente, reducând riscurile de penurie și instabilitate. Astfel, contribuie la soluționarea crizelor prin fundamentarea deciziilor publice, sporind reziliența sistemului agroalimentar moldovenesc în fața șocurilor externe.

IV. Valoarea socio-economică și impactul rezultatelor obținute:

Rezultatele proiectului au o valoare socio-economică semnificativă, contribuind la dezvoltarea durabilă a sectorului agroalimentar din Republica Moldova. Din perspectivă economică, modelul factorilor de impact asupra exporturilor și sistemul de indicatori (RCA, HHI, grad de procesare) oferă instrumente pentru optimizarea comerțului exterior, stimulând venituri, investiții în procesare și competitivitate, fără a compromite securitatea alimentară internă. Recomandările privind armonizarea politicilor comerciale cu securitatea alimentară promovează echilibrul între exporturi și nevoile populației, reducând riscurile de volatilitate a prețurilor și dependență externă. Social, rezultatele îmbunătățesc calitatea vieții prin accent pe nutriție, sănătate și accesibilitate, evidențiat în Indicele Agriculturii Sustenabile și evaluările autosuficienței alimentare comparativ cu țări vecine. Transferul cunoștințelor către autorități (Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Economice) prin mese rotunde și studii analitice facilitează politici publice eficiente, sprijinind fermierii și consumatorii vulnerabili. Impactul include crearea de obiecte de proprietate intelectuală (patru certificate), consolidarea capitalului uman (două teze de doctorat susținute) și promovarea inovațiilor. În ansamblu, rezultatele generează beneficii economice (creștere exporturi, investiții) și sociale (reziliență alimentară, cooperare instituțională), aliniindu-se cu priorități UE și naționale.

V. Pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat:

Din echipa de cercetare fac parte 3 dr. hab., 3 dr. și 2 drd, care la depunerea proiectului erau tineri cercetători. Participarea tinerilor a fost un element cheie al proiectului, contribuind la formarea unei noi generații de cercetători în economie agroalimentară. Echipa include doctoranzi și cercetători tineri, care au contribuit la rezultate inovatoare. Această implicare nu doar a asigurat sustenabilitatea proiectului, ci a consolidat capitalul uman, promovând transferul de cunoștințe și integrarea tinerilor în rețele internaționale, contribuind la retenția talentelor în cercetarea moldovenească. Colaborarea a fost extinsă atât la nivel național, cât și internațional, sporind impactul și relevanța proiectului. Național, echipa a cooperat cu instituții cheie precum Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA), Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Asociația Fermierilor și Federația Agricultorilor (FARM), prin mese rotunde, transfer de propuneri și recenzii. Internațional, colaborări cu Universitatea „Dunărea de Jos” din

Galați (România), Organizația Interprofesională Națională „ProdCOM Legume-Fructe” din România și Technology Transfer Office Limited (Marea Britanie) au sprijinit schimburi de expertiză, vizite și co-publicații.

Concluzii, recomandări:

Proiectul „Sporirea exportului principalelor produse agroalimentare din perspectiva consolidării rezilienței securității alimentare a Republicii Moldova” a fost implementat cu succes, atingând integral scopul propus și toate cele șase obiective. Cercetarea a oferit o analiză multidimensională riguroasă a interdependenței dintre exportul agroalimentar și reziliența securității alimentare, într-un context marcat de crize succesive (pandemică, război, schimbări climatice).

Principalele rezultate includ: construcția unui cadru conceptual inovator al securității alimentare prin prisma exportului, dezvoltarea indicelui sintetic al rezilienței securității alimentare, matricea tridimensională de aliniere cu standardele UE (CAP și EFSCM), modelul econometric al factorilor de influență asupra exporturilor, setul de indicatori climatici, etc. Aceste instrumente au fost validate empiric și diseminate intens (24 publicații, inclusiv în reviste cu factor de impact, 14 prezentări la conferințe internaționale, 3 expoziții cu medalii de argint, două mese rotunde naționale).

Din punct de vedere teoretic, proiectul extinde înțelegerea relațiilor bidirecționale dintre comerțul exterior și cele șase dimensiuni ale securității alimentare, contribuind la literatura internațională prin abordări integrate și indici originali. Aplicativ, oferă autorităților publice (MAIA, MDDE) soluții concrete pentru politici echilibrate, care maximizează beneficiile exporturilor fără a compromite disponibilitatea, accesibilitatea și stabilitatea alimentară internă.

Proiectul demonstrează un impact științific, social și economic ridicat, consolidând reziliența agroalimentară a Republicii Moldova și capacitatea sa de integrare europeană.

Conducător al
Secției Științe Sociale, Economice,
Umanistice și Arte a AȘM

mem. cor. Ion HADÂRCĂ

Secretar științific al Secției

dr. Natalia PROCOP